

דברי חכמה

אם העולם / נתן יהונתן

אם העולם הזה הוא ים -
אליו הולכים כל הנחלים.
אם העולם הזה הוא חוף -
תוגת ימו מכה גלים.

אם האדם הוא יער-עד -
סופות נושבות באמירו.
אם האדם הוא שיח קט -
בלאט נושרים פרחי שיריו.

סופות נושבות באמירו,
נושרים בלאט פרחי שיריו;
כי האדם גם שיח קט,
גם יער-עד - סופות באמירו!

צביקה פיק הלך לעולמו

1949-2022 יהי זכרו ברוך

גיליון מס. 2733 * כ"ב באב תשפ"ב * 19 באוגוסט 2022

כפר הנשיא * עלון פנימי

sachlav@outlook.com עורכת: שושנה שרק

על דא ועל הא / חעט: תמר וולפין

• אהרון ידלין ז"ל:

הלך לעולמו איש מיוחד ויחיד במינו. מנהיג ואיש חינוך בכל רמ"ח אבריו. איש שגם בשנותיו האחרונות, בן תשעים פלוס המשיך להיות מעורב ונוכח בכל אירוע, ועידה ומרכז של התנועה, של המפלגה ושל כל כך הרבה ארגונים, שרבים מהם, ודאי אינני יודעת אליהם. לכל אחד מהאירועים/ישיבות/התכנסויות והתוועדויות היה מגיע בתחבורה ציבורית או בטרמפים. כפי שהוא העיד על עצמו הוא חי את סיסמת בית הספר הריאלי שבו למד "הצנע לכת", ואכן, הוא לא רק הטיפף לצניעות ולהסתפקות במועט, אלא גם התנהג כך.

אהרון ידלין האמין, ממש, בקיבוץ השיתופי, ובחברים המסתפקים במימוש המטרות החברתיות והלאומיות של הקיבוץ. בהיותו שר החינוך, הונהגו תמריצים למורים באזורי הפיתוח. אהרון ידלין החליט אז, שמורים חברי קיבוצים, אינם זקוקים לתמריצים כספיים על מנת לעסוק במלאכת הקודש של חינוך בפריפריה, ואכן, מורים חברי קיבוצים לא קבלו את התמריצים. ייתכן שהמורים חברי הקיבוצים לא התעניינו בתלוש השכר שלהם, אבל הקיבוצים חשבו שהם לא צריכים לוותר על מה שמגיע בדיון. מורה אחת מ"עמק החולה", תורה שרייבר, עתרה לבג"ץ, והבג"ץ קבע שגם מורים חברי קיבוצים בפריפריה זכאים לתמריצים...

הייתי מנהלת מחלקת החינוך של התק"ם כשאהרון ידלין נבחר לתפקיד המזכיר של התנועה. היו אלה ימים של המשבר הגדול של התנועה הקיבוצית, אשר בעיקרו נגרם בגלל התנהלות חברתית וכלכלית, שנגדה את אמונתו ואת הפרקטיקה של ידלין. באותם הימים התנהל המאבק של התנועה הקיבוצית על "הסדר הקיבוצים". הוסדרו חובות קיבוצים שהיו שקועים עמוק בהם, ובתמורה... כפי שאנו יודעים: הכספים שקבלנו על מכירת המפעל (בשלב א'), וכן התמורה של מניות "תנובה", שהיינו אמורים לקבל, נכנסה להסדר, במקום לשמש לנו כמקור לפנסיה של החברים.

באותם הימים, היו גם משברים בקופות פנסיה למיניהן. ההתמוטטות הכואבת הייתה של קרן הפנסיה של פועלי הבניין. [לא צריך להרבות מילים ולספר על כך שפועלי בניין, שפעם היו יהודים ומאוגדים בהסתדרות, ושהיו חברים בקרן הפנסיה המיוחד שלהם, הזדקנו, והיו זכאים לכספי הפנסיה מהקרן.

אבל הפועלים החדשים: ערבים, סינים ורומנים, לא היו מאוגדים בקרן הפנסיה, ולא הפרישו לה כספים, וכך התמוטטה הקרן]. בימים הקשים ההם, כחלק מהמאבק על הסדר הקיבוצים היה ניסיון להבטיח גם את הפנסיה לחברים.

שאלתי אז את אהרון ידלין, מה יהיה גורל הפנסיות של חברי הקיבוץ, והוא ענה לי: "הפנסיה הטובה ביותר היא קיבוץ שמתפקד". ידלין האמין בכך בכל נפשו, וגם כשהזכרתי לו את הדברים האלה, בימים שכפר הנשיא לא עמד בתשלומי הפנסיה לחבריו, הוא חזר על דבריו.

הוא היה קיבוצניק צנוע ומסתפק במועט.

הכל יודעים שהוא היה מגיע לכל מקום בתחבורה ציבורית. לישיבות המרכז, לישיבות במפלגה לוועידות, ובקיצור: לכל מקום. בשבת סיפרו לי שלפני זמן לא רב, החליטו במפלגה שידלין צריך לנסוע במונית. למרות התנגדותו, הזמינו לוו מונית. הוא עלה עליה ואמר לנהג: "עכשיו תיקח אותי לתחנת האוטובוס!"

כבר כמה שנים אינני פעילה עוד במוסדות התנועה, אבל את שיער השיבה השופע שלו, כשהוא יושב בשורה הראשונה באפעל, אני רואה לנגד עיני, והוא חסר לי כמורה דרך ומתווה את קו המצפון.

• שבעים שנה לעליית גרעין ג' לעמידה

הוזמנו למפגש בקיבוץ עמידה, לרגל מלאת שבעים שנה לעלייתם של ראשוני חברי גרעין ג'. המפגש התקיים במועדון "טורקיז" וכלל הקרנה של סרט שצולם לפני שלושים שנה בחגיגות ארבעים שנה לעלייתם לקיבוץ.

לא מעט מחברי כפר הנשיא, שהם חברי גרעין ה', היו למעשה חברים בגרעין ג', ועל כך נכתב כבר בסדרה על מלאת ששים שנה להקמת גרעין ה'.

הסרט, באורך מלא למעלה משעה, תיאר את ההתכנסות שהתחילה בקבלת שבת, ארוחת ערב, ופעילות למחרת. כל הנוכחים היו בגיל חמישים וחמש פלוס, בגיל של כמה מהילדים שלי היום. ביניהם ראיתי חברים שלנו, אשר כבר אינם בין החיים: ג'רי ודיאן ניימרק, עדנה קולינס, אילן ברזל, טומי ברמן ואחרים, כולל אורי כגן ז"ל, שהיה מזכיר עמידה, וזלמן גסטר ז"ל שנשא נאום מעורר השראה על תפקידה של תנועת הנוער, ועל החלוצים שעלו מבריטניה.

הטכנולוגיה של היום מאפשרת להעביר בהקשה אצבע אחת את הסרט, וכך קבלתי אותו לתיבת הדואר האלקטרונית שלי, ואשמח להעביר לכל המעוניין.

• הרפתקאות רב קו זהב בעיר הגדולה:

על ט"ו באב בכפר הנשיא לא אכתוב כאן, כי לא הייתי בקיבוץ, נסעתי לכמה ימי חופשה בהרצליה. הרבינו לנסוע בתחבורה הציבורית (מטורף לנסות להזיז את האוטו מחנייה טובה ולנסוע לתל אביב או לירושלים ברכב). נהנינו מנסיעה חינם באוטובוסים וברכבת, וכמה רשמים על כך אספר בשבוע הבא.

שבת שלום

תמר וולפין

חג המשק ה - 74

בערב חגיגת חג המשק ה-74, הלכתי לאמפי, התמקמתי וחיכיתי שעה ארוכה שהמסיבה תתחיל.

הסתכלתי סביבי וראיתי להפתעתי, שאני לא מכיר כאן אף אחד ואף אחד לא מכיר אותי. אבל ובכל זאת ישבתי לאורך כל האירוע והרגשתי, שכל הקהל הרב הזה, חוגג כאן סביבי ואיתי, את מה שאני התחלתי לעשות כאן.

הרגשתי שהם בעצם חוגגים את המסע שלי ושל חבריי. שהם אומנם קהילה. גם אם אני לא מכיר אותם הם נותנים לי הרגשה שחוגגים את מעשיי. זאת היא קהילה

אני אחד מחמשת החברים הוותיקים של אז, שעדיין נותרו כאן.

טומי עמית

תוספת חשובה

פרט חשוב מקורות החיים של קלמן לחוביץ ז"ל, שהוזכר כאן לפני כמה שבועות. במלחמת ששת הימים, קלמן אשר שירת בחיל הנדסה, הלך לפני הטנקים לראות שהדרך פנויה. שיתקדמו כוחותנו בבטחה.

על כך קיבל קלמן צל"ש הרמטכל איש ראוי. זכרו ברוך עימנו.

טומי עמית

ארכיון כפר הנשיא

לאחרונה הגבתי על ההצעה של מיקום הארכיון:-

ציטוט:

ארכיון:

מוצע לשקם את החלל מתחת לאקונומיה ולהעביר לשם את הארכיון. הוסבר כי מקומות אחרים נשקלו אולם נפסלו עקב כך שהם אטרקטיביים לפעילות עיסקית. **המלצה:** - לאשר את התכנון.

סוף ציטוט

כתבתי שבעיני זה רעיון ממש לא טוב בעיקר סביב בעיית הנגישות ובעיית הרטיבות.

התקיימה פגישה של העוסקים בדבר ושל מספר "נאמני הארכיון". ראשית, אני מרגיש צורך להתנצל בפני ריטה. למרות שדברי לא כוונו אליה, אני מבין שהיא לקחה זאת אישית ואני בהחלט מתנצל על כך, כן! בפומבי מעל גבי העיתון!

מעבר לכך יצאתי מהפגישה עם רושם שהעוסקים בדבר לוקחים את העניין מאד ברצינות, ושהם מודעים לבעיות שהעליתי. לגבי הנגישות, כנראה שלא תהיה בעיה. לגבי הרטיבות, הצוות בקשר עם אנשי מקצוע בנושא ואני מאמין שהם יעשו הכל כדי למנוע בעיה זו.

אז המון תודה למארגני המפגש. מבצע מוצלח במיוחד של תקשורת. אני יוצא בהרגשה של שקט לגבי ההצעה המוצעת.

דוד אלמן - BBM1

השבוע לפני 112 שנה נתן אלתרמן נולד

השבוע לפני 112 שנים נולד הרב מג של השירה העברית נתן אלתרמן. לזכרו אני שב ומעלה כאן את הרשימה הזאת שעוסקת בשיר אחד מספר שיריו הראשון. שיר שרבים וטובים ממני תהו על קנקנו ועל החידה הקשה שאצורה בו.

כי מת בי יחידך הבן אשר אהבת

1. בשנת 1938 מתפרסם בישראל המנדטורית "כוכבים בחוץ" קובץ שיריו הראשון של נתן אלתרמן. הספר מכה בתדהמה אפילפטית את קוראי השירה בארץ. השיר "אגרת", שיר מוזר ויחידתי, הוא אחד משירי הספר. אלתרמן כותב בו אגרת וממען אותה לאלוהים. ומדבר אליו בשם שניים הנמצאים בתוכו. מי הם התאומים שנולדו לפניך אלוהים? המבקר, החוקר והמסאי יוסף אורן מציין שהשיר הוא אחד "השירים הסתומים בין שירי הקובץ", ואני מאוד מבין גם למה הוא כתב כך.

למרות שיש בקובץ שירים יפים ממנו, כמו "עוד חוזר הניגון" שפותח אותו, בעיני "אגרת" הוא אחד השירים החשובים בקובץ. כי בו נוגע אלתרמן במבט מקדים בשאלת המחירים שיגבו מהחברה הישראלית ההישגים הלאומיים הכבירים שאותם אלתרמן עתיד לסכם בשירי "עיר היונה" ספר שיריו שיתפרסם סמוך ליום העצמאות בשנת 1957.

כדי לפצח את חידת השיר 'אגרת' צריך לקרוא את השיר בעיניים פקוחות לרווחה, ולהבין את ההכרעה חסרת הפשרות שעשו האנשים שבראו כאן את החברה והתרבות הישראלית תוך שהם "רוצחים" את היהודיות שבתוכם. הבוטות בשיר היא של נתן אלתרמן, לא שלי.

אגרת

לך עיני היום פקוחות כפתאומים.
אלי שלי, אני תמים.
אני זוכר ברעות השמש על המים
נולדתי לפניך תאומים.
עכשיו ערבית. עכשיו החלונות העבת.
כבית המנורה והמראות תדהה.
כי מת בי יחידך, הבן אשר אהבת,

אשר ידי היתה בו בשדה.
 אני תמים אלי. לאט לאט הכיתי.
 גררתיו אל הממכר מבית ומאם.
 פשטתי כותנתו. לדמעותיו חכיתי.
 כבלתי זרועותיו והוא חייך אילם.
 הלא תמיד ידעתי - הוא יקר ממני.
 והוא רק הוא לך הטוב והיחיד.
 על ערש מכאוביו גהרתי כאומנת,
 הנעמתי לו שירים על מפוחית...

השיר מתאר באופן ישיר וצורב את השניות שהייתה קיימת באנשים בדור של
 אלתרמן ושל אבא שלי שנולדו לפניו תאומים. ושהיו מוכרחים לבטל את השניות
 הנוראה שמנעה מהם לשוב לכאן, באופן אלים ביותר מבחינה היסטורית
 ותרבותית.

אלתרמן מתוודה בשיר על רצח היהודי שבתוכו "הבן אשר אהבת אשר ידי
 הייתה בו בשדה". כל הבית השני זועק עקידת יצחק ורצח הבל בידי קין. הבן
 אשר אהבת. האל המת שאוהב את הבן היהודי שנרצח.
 ובעצם שניהם באמת כבר מתו שם בגולה. הבן היהודי ואלוהיו של איציק
 מאנגער. מתו שם כדי שנקים כאן את הפלא המתעורר, עוף החול הזה שבו
 סביבנו היום בלהבות של לאומנות איומה ומלאת חרון.
 ותחלופנה עוד שנים הרבה עד שיתברר מה חולל בנו אותו רצח אב תרבותי של
 "הבן אשר אהבת", אשר ידנו הייתה בו בשדה.

2. תוצר עקר משורשים

כדי להבין מהם המחירים התרבותיים ששילמנו צריך לגרד את העור של
 התרבות הישראלית להניחו מתחת למיקרוסקופ מטפורי ולראות מה מגלה לנו
 עינו החדה. מי שעשתה זאת ביושר ובכנות גדולים ומחודדים הייתה חנה
 אזולאי הספרי, כאשר בשנת 1995 לאחר שסרטה "שחור" יצא לאקרנים, כתבה
 במאמר בעיתון "הארץ" את הדברים הבאים (ואני לא באמת יודע איך וכמה היא
 עדיין עומדת היום מאחורי הדברים שכתבה אז):

"בניגוד למה שאנשים רבים חושבים, אני לא מגדירה עצמי מזרחית. הלוואי
 שיכולתי. אני ישראלית. הישראלי החדש, שהוא ברובו דור שני של מהגרים
 מארצות שונות, תוצר של תרבות בחיתולים. תוצר עקר משורשים ולא חשוב מי
 אשם או לא אשם.

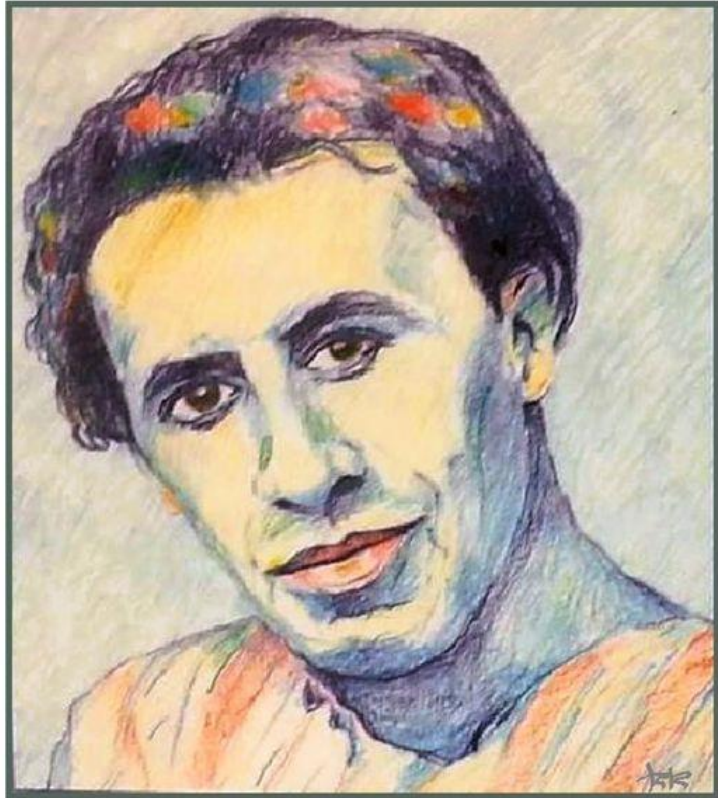
קטונתי מלהאשים גדולי אומה כבן גוריון, שהחליט על מדיניות של כור היתוך
 ובכך נטל ממני את תרבותי, כמו שנטל מיוצאי אירופה את תרבותם. אם אשפוט
 את המדיניות הזו לקולא אומר שהייתה צו השעה. במבט לאחור אני טוענת

שיצאנו גם נפסדים וגם נשכרים. נשכרים בכך שיש לנו מדינה וממשלה ואנו אדונים לגורלנו, נפסדים בכך שאין לנו תרבות משלנו...
 אני רוצה לסיים בשיר שכתבתי פעם, באמצע כתיבת התסריט, שיר שמבטא את תחושותיי בצורה הכי מדויקת שאני יכולה:
 אילו ידעתי / חנה אזולאי הספרי
 אלו ידעתי היכן שוכנים אבות אבותי,
 הייתי באה בין קברתייהם,
 וינקה, וינקה וינקה,
 ואוכלת ושותה ושבעה,
 ובאה ביניכם,
 ומראה לכם מי אני.
 אבל אני לא ידעת היכן הם שוכנים,
 ולא באתי בין קברתייהם,
 ולא ינקתי, ולא אכלתי, ולא שבעתי,
 ובאתי ביניכם
 צמוקה ורעבה,
 וטרפתי מכל הבא ליד
 טרפה... טרפה... טרפה...

3. בנימה קצת אישית

גם אבא שלי "נולד לפניו תאומים" כהרבה אנשים בדורו, וגם הוא הפך להיות "ישראלי" יחד עם חבריו וחברותיו. הוא היה בנו של מסמך רבנים שאני קרוי על שמו. סבא שלי היה אורתודוקס וטולרנט גדול. ופעם הוא הלך בשבת עם תלמידיו לבית הכנסת בעיירה קאלושין, שחרבה כבר מזמן במלחמה הגדולה, כאשר במדרכה מצידו השני של הרחוב בא מולם תלמיד שלו שהתפקד וכשהוא אוחז סיגריה בוערת בידו נפנף בצהלה בידו השנייה לסבי וקרא "שבת שלום רב דוד". התלמידים רצו לקפוץ ולקרוע אותו כדג. אבל סבא שלי עצר אותם בתנועת יד חומלת ואמר בחיוך: "עזבו הוא זכר ששבת היום". אני כבר לא נולדתי תאומים וכבר אין לי לפני מי להיות. אני נולדתי ישראלי. אבל מאז עמדתי על דעתי אני מחפש בתוכי את בנו יחידו הנרצח של סבי אשר אהב, ועד היום עוד לא מצאתי אותו.

4. נתן אלתרמן בציר שצירתי מזמן בעפרונות צבעוניים. זהו נתן אלתרמן צעיר. בערך מהזמן שכתב את 'ערב עירוני'

סתיו

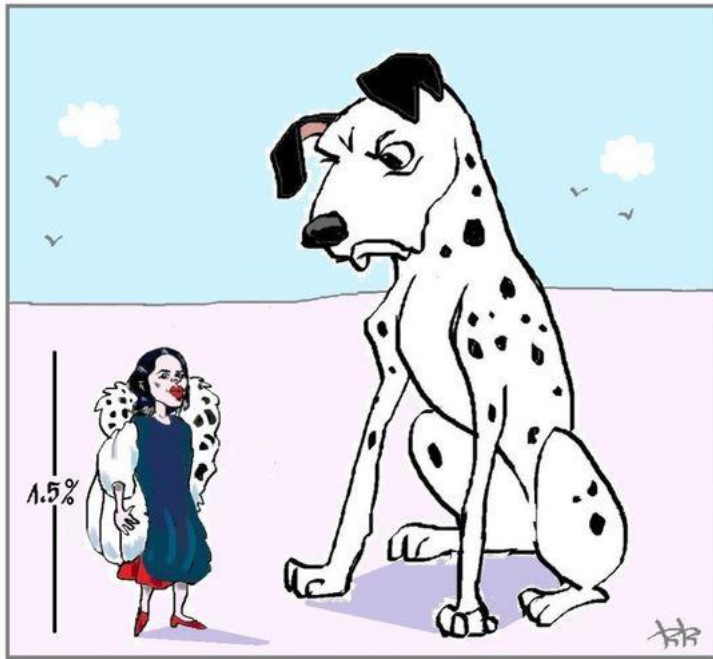
כמו בכל שנה יצחק עדר,
האדם המדויק שבכל העולמות, מודיע שהסתיו כבר כאן...

דודו

צילום לא משהו אבל שלי...

.....

קריקטורה השבועית:
 קרואלה שקד מקבלת
 1.5% בסקרים.
 הלב של
 הדלמטים נשבר...

אהבה בסוף הקיץ / שיר של צביקה פיק

הצעירים
 ברגעים הכי יפים של החיים
 מתחבקים ומסתכלים בחלונות
 הראווה
 ורואים מול העיניים אהבה
 ואחר כך בקולנוע
 הצגת חצות
 אי אפשר עכשיו לשמוע הוא אומר
 לה סוד, בסוד
 הוא אמר לה בואי הנה
 וליטף את שערה
 היא הסמיקה ונתנה לו נשיקה
 כך התחיל בסוף הקיץ
 עוד סיפור של אהבה
 והשמש בינתיים התגלתה בהר....

זה היה בסוף הקיץ
 האוויר היה חמים
 הוא רכב על אופניים
 לה היה מבט תמים
 הם הביטו בעיניים וידעו זאת אהבה
 והשמש בינתיים נעלמה בים, בים

הוא הזמין אותה לגלידה
 היא ביקשה קפה הפוך
 הוא לקח אותה הצידה בחיור, חיור
 בחולצת טריקו הצידה
 עם הג'ינסים הכחולים
 את ריסיה היא הרעידה בלי מילים,
 מילים

הם היו האוהבים הצעירים
 ברגעים הכי יפים של החיים
 העולם שייך תמיד לאוהבים

19.8 עדי פרנק

רואי איילון

20.8 ניתאי קורן

21.8 אורי עוזיאל

אהי אלף

שי עמר

22.8 ראובן גוטר

עידו גרשמן

שירה דבולט

23.8 יובל דדוש

25.8 סהר קורן

קיץ הוא תשוקה, זיכרונות, רוח קלה, שמש שצצה על העור ועל הפנים.
זה החיוך של עונות השנה, והוא עובר, הוא עובר מהר יותר מכל אחר,
הוא מביא איתו נפח מלא נוסטלגיה שמצבע את הסתיו באדום.

סטיבן ליטלוארד

יום קיץ מושלם הוא כאשר השמש זורחת, הרוח נושבת, הציפורים שרות
ומכסחת הדשא שבורה.

ג'יימס דנט

משולחן העורכת / שושנה שרק

פנקסים לרגעים הטובים של החיים מתוך: חורחה בוקאי סיפורים כדי לחשוב

פעם אחת הרגיש איש שהוא רוצה ללכת ולבקר בעיר קמיר. אחרי יומיים של הליכה הוא זיהה את העיר מרחוק. בהתקרבו אליה ראה גבעה מכוסה בירוק נפלא, עם עצים, ציפורים, ופרחים קסומים. חומה נמוכה הקיפה את הגבעה והאיש נכנס דרך שער הברזל שלה הוא הרגיש צורך לנוח במקום ההוא. הוא התחיל ללכת בין הסלעים הלבנים הפזורים ללא סדר,

בין העצים על סלע אחד גילה את הכתובת הבאה: עבדול סורג חי 8 שנים, שישה חודשים, שבועיים ושלושה ימים. הוא הבין כי הסלע הוא למעשה מצבה של מישהו.

הוא היה עצוב לנוכח הידיעה שמדובר בילד שחי מעט שנים. ממשיך להסתכל מסביבו וראה כי על סלע אחר היה כתוב: אמיר קלי חי 5 שנים, שמונה חודשים ושלושה שבועות. הוא היה נרגש מאוד. המקום היפה הזה היה בית קברות, וכל סלע לבן סימן קבר. הוא קרא במהירות את כל הכתובות שעל המצבות. בכולן שם אחד במשך הזמן המדויק של חיי הנפטר.

שומר בית הקברות עבר במקום והתקרב אליו. האיש שאל אותו מדוע כל כך הרבה ילדים מתים קבורים במקום הזה? מהי הקללה הנוראית הרובצת על העיר שהייתם צריכים להקים בית קברות מיוחד רק לילדים?

הזקן חיך ואמר לו אתה יכול להירגע, אין קללה. מה שקרה, שכאן יש לנו מנהג עתיק, כשנער מגיע לגיל 15 הוריו קונים לו פנקס כמו זה שתלוי אצלי לצוואר. מהרגע הזה כל פעם שנהנים בצורה משמעותית ממשו, פותחים את הפנקס ורושמים בצד שמאל ממה נהנים. ומצד ימין כמה זמן נמשכה ההנאה.

כך הם הולכים ורושמים כל רגע שנהנים בו בחיים וכשמישהו מת, אנו פותחים את הפנקס שלו ומחברים את זמני ההנאה, כדי לכתוב אותו הזמן על גבי המצבה, עבורינו החישוב הזה הוא זמן החיים היחיד של האדם!

